

RocaJunyent Informa

Departament de PBC i Financiació del Terrorisme
13 de desembre de 2024

1. Com es troba el sector

Gairebé la totalitat de les Fintechs són subjectes obligats a la normativa de PBC/FT (Llei 10/2010, de 28 d'abril, de prevenció del blanqueig de capitals i del finançament del terrorisme i el seu Reglament, el Reial decret 304/2014). Això es deu al fet que operen bé com a entitats de crèdit, o com a entitats de pagament, com a empreses de serveis d'inversió, o com a proveïdors de serveis de canvi de moneda virtual per moneda fiduciària i de custòdia de moneders electrònics, entre altres activitats. No obstant això, sorprenentment, moltes d'aquestes Fintechs no són plenament conscients de la seva condició de subjectes obligats ni de les responsabilitats que això amb-porta.

L'incompliment d'aquestes obligacions representa un problema significatiu per a les Fintechs, donat l'impacte potencial en els seus negocis. No es tracta només de les sancions econòmiques que preveu la normativa, que poden arribar a ser milionàries o fins i tot portar al tancament de l'activitat regulada, sinó també del mal reputacional que podria allunyar a accionistes, bancs, proveïdors i fins i tot clients interessats en l'empresa.

No és una dada menor que el propi Ministeri d'Economia, Comerç i Empresa, i el Tresor Públic, assenyali en la seva Addenda de l'Anàlisi Nacional de Riscos 2024 que l'ús

d'innovacions tecnològiques en operacions financeres és una de les cinc principals vulnerabilitats en la prevenció del blanqueig de capitals i el finançament del terrorisme.

2. Desafiaments actuals. Recordem algunes de les obligacions que a nivell general tenen les Fintech en matèria de PBC/FT

“ La normativa de PBC/FT imposa als subjectes obligats la responsabilitat d'evitar que els seus serveis siguin utilitzats per al blanqueig de diners o el finançament del terrorisme, com la d'identificar operacions que presentin indicis d'aquests delictes.

Si bé enguany s'ha publicat nova normativa europea en la qual s'aprofundirà després, aquesta encara no és aplicable, per la qual cosa en data d'avui les principals obligacions que tenen les Fintech es poden resumir en les següents:

Obligacions formals:

- ☐ Comptar amb un Informe d'avaluació de riscos, el qual haurà d'identificar i avaluar el risc identificat en els productes, serveis, clients, geografia, sistemes o canals utilitzats per al moviment dels fons, etc. Aquest document ha de ser revisat periòdicament i, en tot cas, actualitzat quan es verifiqui un canvi significatiu que pogués influir en el perfil de risc de l'entitat.
- ☐ Documentar en un Manual intern de PBC/FT els procediments de control intern que s'estableixin, que hauran de comprendre uns aspectes mínims que estableix la normativa (com a política d'admissió de clients, procediment de diligència deguda, procediment per a la detecció de fets o operacions subjectes a examen especial, etc – tots els establerts en l'article 33 del RD304/2014-).
- ☐ Designar un Representant davant el SEPBLAC i establir un Òrgan de Control Intern responsable de l'aplicació de les polítiques i procediments.
- ☐ Comptar amb un canal intern de comunicacions tant per a la comunicació d'operativa sospitosa, com un canal intern per a la comunicació d'incompliments de la normativa nacional i interna de PBC/FT.
- ☐ Aprovar un pla anual de formació en matèria de PBC/FT per a tot el personal i que sigui segmentat segons l'exposició al reg de cada equip.

- ☐ Comptar amb polítiques de conservació de la documentació de diligència deguda concordes amb el que estableix la normativa de PBC/FT.
- ☐ Sotmetre's a l'avaluació anual d'un Expert Extern.

Obligacions materials:

- ☐ Aplicar Mesures de Diligència Deguda, que suposi una correcta identificació dels clients, amb un robust procés KYC.
- ☐ Realitzar el seguiment continu de la relació de negocis i el monitoratge de les operacions.
- ☐ Detectar operacions sospitoses i realitzar un Examen Especial d'aquestes.
- ☐ Abstenir-se d'executar qualsevol operació que presenti indicis de blanqueig de capitals o finançament al terrorisme.
- ☐ Complir amb la prohibició de revelació al client i a tercers sobre la possible comunicació al SEPBLAC d'una operació i sobre la revisió d'alguna operació per si pogués estar relacionada amb el blanqueig de capitals o amb el finançament del terrorisme.
- ☐ Comunicar al SEPBLAC les operacions que presentin indicis de blanqueig de capitals o finançament al terrorisme.
- ☐ Col·laborar amb les autoritats.

Si bé aquestes obligacions requereixen disposar de recursos no sols tecnològics, sinó humans i, dins d'aquests de personal tècnic i amb dedicació gairebé exclusiva, la pròpia normativa i el regulador preveuen que els subjectes obligats puguin delegar en tercers el compliment d'algunes d'elles. No obstant això, tal com es va discutir en la sessió, és crucial destacar que aquesta externalització no allibera de responsabilitat al subjecte obligat. Per tant, la selecció dels seus col·laboradors ha de dur-se a terme amb una selecció rigorosa, assegurant-se de verificar i avaluar acuradament l'experiència i competència de cadascun d'ells.

3. Desafiaments a futur. El nou paquet de normativa europea

Enguany s'ha publicat en el diari oficial de la UE el nou paquet de mesures de PBC/FT que porta amb si nous reptes per al sector Fintech.

Dins del paquet legislatiu, es poden distingir dues regulacions que afecten de manera directa als obligats a la normativa preventiva, que serien: el Reglament (UE) 2024/1624 del Parlament Europeu i del Consell de 31 de maig de 2024, relatiu a la prevenció de la utilització del sistema financer per al blanqueig de capitals o el finançament del terrorisme (d'ara endavant, el “Reglament (UE) 2024/1624”); i el Reglament (UE) 2023/1113 del Parlament Europeu i del Consell, de 31 de maig de 2023, relatiu a la informació que acompanya a les transferències de fons i de determinats criptoactius i pel qual es modifica la Directiva (UE) 2015/849 (d'ara endavant, el “Reglament (UE) 2023/1113”).

D'altra banda, existeixen altres dues regulacions aplicables als Estats, que afecten de manera indirecta als subjectes obligats: el Reglament (UE) 2024/1620 del Parlament Europeu i del Consell de 31 de maig de 2024, pel qual es crea l'Autoritat de Lluita contra el Blanqueig de Capitals i el Finançament del Terrorisme i es modifiquen els Reglaments (UE) núm. 1093/2010, (UE) núm. 1094/2010 i (UE) núm. 1095/2010 (d'ara endavant, “Reglament (UE) 2024/1620”); i la Directiva (UE) 2024/1640 del Parlament Europeu i del Consell de 31 de maig de 2024 relativa als mecanismes que han d'establir els Estats membres a l'efecte de la prevenció de la utilització del sistema financer per al blanqueig de capitals o el finançament del terrorisme, per la qual es modifica la Directiva (UE) 2019/1937 i es modifica i deroga la Directiva (UE) 2015/849 (d'ara endavant, “Directiva (UE) 2024/1640” o “la Sisena Directiva”).

D'aquesta manera, segons la normativa en qüestió, algunes de les principals novetats que porta la nova regulació per al sector Fintech, són:

La modificació en el Reglament sobre transferències de fons, Reglament (UE) 2023/1113 (aplicable a partir del 30 de desembre de 2024):

- ☐ Introdueix la coneguda com “Travel Rule”, és a dir, l'obligació per a tots els proveïdors de serveis de criptoactius involucrats en transferències de criptoactius de recopilar i fer accessibles dades sobre els originadors i beneficiaris de les transferències d'actius virtuals o criptoactius. A grans trets, el proveïdor de serveis de criptoactius del originant haurà de verificar l'exactitud de la informació per mitjà de documents, dades o informació provinent d'una font fiable i independent, no permetent l'inici de cap transferència de criptoactius, ni molt menys la seva execució sense abans cerciorar-se que la informació es troba completa. Mentre que els proveïdors de serveis de criptoactius del beneficiari i els intermediaris implantaran procediments eficaços basats en el risc, para de-acabar si ha d'executar-se, rebutjar-se, retornar-se o els seus-penjar-se una transferència de criptoactius que no contingui tota la

informació requerida sobre el originante i el beneficiari, així com per a adoptar les mesures que corresponguin.

El nou Reglament (UE) 2024/1624 (aplicable per regla general a partir de juliol 2027):

- ☐ Amplia la llista de subjectes obligats entre els quals s'inclou a les plataformes de Micromecenatge, tot tipus de proveïdors de serveis de cryptoactius i els intermediaris de crèdit hipotecari i proveïdors de crèdit al consum que no siguin institucions financeres, entre altres.
- ☐ Aporta una definició de "client" als fins del compliment de les obligacions de PBC/FT més àmplia que la normativa nacional vigent. Per exemple, en relació amb els proveïdors de serveis de finançament participatiu i amb els intermediaris de finançament participatiu, s'ha de considerar "client" tant a la persona física o jurídica que busca finançament com a qui la proporciona en la plataforma de finançament participatiu.
- ☐ Regula l'obligatorietat de les entitats financeres i de crèdit d'aplicar mesures reforçades quan les relacions comercials amb persones amb un elevat patrimoni net ($\geq 50.000.000$ euros) impliquin la gestió d'una gran quantitat d'actius ($\geq 5.000.000$ euros)
- ☐ Obliga a designar a un "Director de Compliment Normatiu de AML" encarregat de vetllar pel compliment de la normativa PBC/FT que haurà de ser un membre del consell d'administració de l'entitat obligada. A més d'aquesta figura, el Reglament també recull la figura del "Responsable de Compliment Normatiu de AML", designat per l'òrgan de direcció i encarregat de les polítiques, procediments i controls per a la posada en pràctica diària dels requisits de PBC/FT, amb la responsabilitat de ser un punt de contacte per a les autoritats competeixentes (el que actualment és el representant davant el SEPBLAC de la normativa espanyola).

La creació d'una Autoritat de la UE de Lluita contra el Blanqueig de Capitals (AM-LA), Reglament (UE) 2024/1620 (començarà a operar en 2025 però fins a 2028 no començarà la seva supervisió directa):

- ☐ Tindrà competències de supervisió directa en algunes entitats financeres i de crèdit, inclosos els proveïdors de serveis de cryptoactius. Seleccionarà entitats financeres transfrontereres que representin un nivell alt de risc i que tinguin presència en almenys 6 Estats membres (o bé per sol·licitud de la Comissió, o d'un Estat membre quan s'acreditin les circumstàncies que justifiquin aquesta supervisió) per a supervisar de manera directa, i imposar mesures sancionadores en casos d'incompliments.

- ☐ També tindrà funcions de coordinació i harmonització entre les Unitats d'Intel·ligència Financera dels Estats membres, amb mires de garantir l'aplicació correcta i coherent de les normes de la UE.

A fi d'establir pràctiques de supervisió que siguin coherents, eficaces i efectives, i de garantir l'aplicació comuna, uniforme i coherent del Dret de la Unió, l'Autoritat formularà directrius i recomanacions dirigides a les autoritats de supervisió, als supervisors, a les UIF o a les entitats obliga-dones.

La Directiva relativa als mecanismes de lluita contra el blanqueig de capitals a nivell nacional, Directiva (UE) 2024/1640 (els Estats tindran, per regla general, fins a juliol 2027 per a transposar):

- ☐ Atorga facultats als Registres centrals de Titularitat Real per a realitzar inspeccions en les entitats registrades i d'imposar sancions en cas d'incompliments
- ☐ Atorga a les Unitats d'Intel·ligència Financera dels Estats accés immediat i directe a la informació financera, administrativa i policial, informació fiscal, informació sobre els fons i altres actius immobilitzats en virtut de sancions financeres específiques, informació sobre transferències de fons i de cryptoactius, registres nacionals de vehicles de motor, aeronaus i embarcacions, dona-tos duaners i registres nacionals d'armes, entre altres.
- ☐ Estableix l'obligació d'interconnectar els mecanismes automatitzats centralitzats que permetin la identificació de persones físiques o jurídiques que posseeixen o controlin comptes bancaris, de pagament i caixes de seguretat. El sistema d'interconnexió de registres de comptes bancaris (BARIS) serà desenvolupat i operat per la Comissió Europea, a més tardes al juliol del 2029, i tindran accés directe a ell la AMLA, les unitats d'intel·ligència financera estatals i les autoritats supervisores estatals en matèria de PBC/FT.
- ☐ Estableix una nova figura de supervisió. Cada Estat membre ha de vetllar per que totes les entitats obligades establertes en el seu territori estiguin subjectes a una supervisió adequada i eficaç per part d'un o diversos "supervisors".

4. Conclusions i recordatoris finals

Si bé el sector Fintech ha impulsat la innovació en l'àmbit financer, creant noves oportunitats de negoci i millorant l'experiència de l'usuari, també ha incrementat les vulnerabilitats en els sistemes de PBC/FT.

És per això que les Fintech han d'estar preparades per a enfrontar els desafiaments actuals i futurs que tenen en matèria de PBC/FT, podent optar per dos enfocaments: un de compliment mínim i formal, que podria portar a incompliments normatius i danys reputacionals significatius, o un de compromís real amb la normativa i la prevenció del blanqueig. Aquest últim enfocament no sols evita sancions i protegeix la reputació, sinó que

també contribueix amb la societat ajudant a desmantellar xarxes de crim organitzat que depenen de la inserció de fons il·lícits en l'economia per a poder continuar finançant-se.

Així mateix, la constant evolució de les tecnologies i les modalitats de delictes financers obliga a les Fintech a adaptar contínuament els seus controls i procediments i, com ha reflectit la nova normativa europea, la cooperació internacional i l'armonització de regulacions són fonamentals en la lluita contra aquests delictes.

En resum, les accions del sector en la prevenció del blanqueig de capitals i el finançament del terrorisme podran tenir un impacte positiu en la societat, contribuint a un entorn més segur, transparent i ètic, la qual cosa beneficiarà no sols a la confiança dels usuaris amb el sector i amb les empreses, fomentant un major ús dels seus serveis, sinó també a la comunitat en la qual opera, promovent un desenvolupament sostenible i un entorn empresarial lliure de crim organitzat.